

Abonnement pour un an
250 Piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse:

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Septembre 1927, No 236

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تور کیا ایچون ۲ بچق، خارج ایچون
۳ بچق، اعلا کاغدا یسی ہ لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۳۶ - ۱۵ ایلول ۱۹۲۷

شیرمز وارد. اولر عملیه و مأموری - قوللرینی قابل اولدینی آز بر اجرت مقابلنده کیرادیان بر انسان کبی دکل - بر شریک کبی بر معاون کبی تلقی ایدرلر. عمله اوراده عمله حیثیتله و کلیری تزیدایدرك قازانمغه مجبوردرد چونکه یالکیز محصولک تزایدی اجرتی آرتدیره بیلیر.

*.

ایشته قونفرانسی بتون دیکرلرندن تفریق و تمیز ایدن باشلیجه خطوط بونلردرکه تفکری و ذهنک چالیشمانسی دعوت ایدرلر. انسانیتک، آوروپانک-تقبالدن چوق امیدوار اولملرینی اثبات ایدرلر. طبع انسانیتک تعدیلی اولنرك سعادت حالی کندی اللرنده در. اولره یوکسه لیمک دها ایی آرامق، و باخصوص وهرشیدن اول ارالرده بر برینه معاونت ایتک یکدیگرینه ضرر ایراشندن توقی ایتک کندیلکلیرینی محافظه ایدرك یکدیگرینه استناد ایتک و بوده اشخاص ایچون اولدینی کبی اقوام ایچونده بر حقیقتدر.

شیمدی به قدر بحث ایتدی کمز و مرخصلرک پارلاق نطقلر ایراد ایتدکلری روسیه بالفعل هیچ بر وظیفه ایتامشدر. سووویتلر بو باده بر درس عبرت تشکیل ایتشلردر. مادی معنوی نکته خرابی به، سفالته دوشمانک ایسته نیلیرسه نه یامامق لازم کله جکینی کوستردیلر.

بناء علیه قونفرانس سووویتلرله اولان مناسبات، اشیانک حال حاضرنده، دیکر دولتلره هیچ بر فائده نی موجب اوله میه جغنی کوستردی. انگلیزلر دها ایلری به کیتدیلر و بر چوق مدت صبردن صکره بو مناسباتک بعضاً مضر اوله بیله جکینی کوردیلر. بو چیفته تجربه موسقو حالتی خلقنی اقناع ایده بیله جکمی؟ نه وقت یا کلش یول طوتدقلرینی آ کلایه جقلردر؟ نه وقت روس خلقنک پریشانلغی نهایته ایریشه جکدر؟

ژاق سه یدو دن

ترجمی: عالیشان زاده ا.ح

فلسفه مباحثی:

دینی فیمتار، اخلاقی فیمتار

وضعیتی بوتون بوتون باشقادر. (آنه سوسیولوژیک) دیرکتوری دور قایم مجموعه دینی حادثه لره نهدن اوقادار فضلیر ویرلد. یکنی ایضاح ضمننده (شونک ایچین که، دییوردی. دینی حادثه لر بوتون دیکر حادثه لرك ویا هیچ اولمازسه بوتون دینه بیله جک درجه ده حادثه لرك توخومنی تشکیل ایدر؛ بونلر اوندن مشتقدیر دین، مبدأدن اعتباراً، فقط قاریشیق بر حالده بوتون عناصری حاویدر؛ بو عناصر کندی آرالزنده ویک طرزده حل و ترکیب اولونه رق اجتماعی حیاتک مختلف تجلیاته وجود ویرمشدر. ماصال و افسانه لردن علم و شعر دوغدی. بر قسم صنعت دینی تزینتادن و مناسکدن چیقدی. بزم عالم حقنده کی فکریز، روح حقنده کی فلسفی دوشونجه لریمز، اخلاق و حیات حقنده کی ادراکیز و بونلرك ایلک شکلری اولان دینی عقیده لر بیلنمزه آ کلاشیلماز بر شکل آلیر. اقربالق اساسنده دینی بر باغ

وفاقی یالکیز فرانسه ایچین ده کیل، بوتون منورلر عالی ایچین تلافی قبول ایتمز بر ضیاع اولان (امیل دور قایم) دن صوکر صوروبون کرسیسنده اونی استخلاق ایدن پروفیسور (بوغله) مستقبلک تالی معلملرینی ده احتوا ایدن بر کتله یه (قیمت لرك تکاملی) عنوانی آلتنده مسلسل درس لر ویرمش و بو درس لری ۱۹۲۲ ده طبع ایتشدی. بو کون شو مقاله یه او کتابک بر بحثی اساس اتخا ایدیورم.

اخلاق یالکیز دینه ای استناد ایدر، بعضیلرینک ادعاسی کبی دینی اولمایان تربیه نك نتیجه سی بر (هیچ) میدر؛ یوقسه لاشیک تربیه ده بر (وارلق) میدر؛ بحث بوکا عائد مناقشه لری حاویدر. (بوغله) مختلف مؤلف لرك دین و اخلاق حقنده بر برینه ضد اجتهاد لرینی بیلیرن تعریف لردن صوکر دوام ایدرک:

«شبهه سز دییور، بزم اجتماعی مکتبیمزک بو خصوصده

قارشی وفا، قومشورله خوش کچینیش، کیسه نك حرمه وجریمه کم کوزله باقامی کبی اجتماعی فائده لر تأمین ایدن دینلرک ایلوم اوسترالیاده موجود اولدیغی، (آندامان) معبودلرینک خبرسزلی قتل، فحشی و ساخته کارلی منع ایتدیکی مثال اولار ق ذکر ایدیور. و دوام ایدره ک :

« خصوصی بر الکتریک قوتی کبی ذوی الحیاتک بعضیسنده ویا بر طاقیم اشیاده موجود اولدیغنه اعتقاد اولونان او مجهول او علوی قوتک تلقین ایتدیکی قورقو سایه سنده درکه مادی قوت حکمی احراده یالکز قالماز، ضعیفک ویا اوراده حاضر بولونما یانک حقوقه رعایتی ده او قوت او کره تیر. قولوب نك ایشیک اوزرینه قونش بر صامان چوپ، آغاچک دالنه بر قیرمنی شیرتله باغلانش بر تمساح رسمی خیرسزی یرنده طور دورر. معنوی بر قورقو، بر اندیشه روحله کیرر واونکله برابر قلبک نمایلاتنه مقاومت اعتیادی، ضبط نفس اعتیادی تحصیل ایدره. بر اعتیادکله اخلاق حیاتک باشلیجه بر شرطیدر.

« شو اعتبار ایله بزه اُک غریب کلن عادات اقوامی بیله، محق کوستره جک سبیلر موجود اولدینی آ کلاشیر . »

مؤلف فدای نفسک استحقار موتک دیندارلرده نه درجه یه واردیغی بر مثال ایله کوستردکدن صوکر «عمومیتله، دیور، زهد و تقوی نه در؟ دینی حیاتک بو اساسلی رکی حیات اخلاقینک استلزام ایتدیکی جهدک و صبرک بر ادمانی ده کیلمیدر؟ دور قایمک دیدیکی کبی انسانک یوکسکلیک اُک زیاده اُلم واضطرابی استحقار ایتمه سنده کورولور.

عمل و اعتقاد جهتله دینلرک اخلاقه خدمت لرینی حقیله تقدیر ایتک ایسترمیسکز؟ اونلرک یالکز تلقین ایتدیکی فضیلتی ویا حاصل ایتدک لری اعتیادلری ده کیل هبسنک فوقنده اولق اوزره او سایه ده انکشاف ایدن حسیاتی داخل حساب ایدیکز.

« اخلاق حیات ایکیلک اولمادق و وجود بولاز. هر اُمر ویا نص شو ویا بو شکله، پاسقالک تعبیری وجهله، انسانک ایکیلکی فرضیه سنی دوغورر. فیلوزوفلرک بر قسمنه کوره انسانده کیو ایکیلک روحیه وجودندن منبعثدر. روح وجوده حکم ایتک ایستهر. یاخود انسانی حسلردرکه حیوانی حسله غلبه چالار. بوتون بو بری برینه ضد شیلر قیمتلر سیسته منک ایکی مخالف قطبیدرکه او سایه ده افعال مختلفه درجه درجه وضعت و عنوان آلیر. بو سلسله نك اُک اوزاق منبئ، ایکیلکک آناسی، آرلری بر کرداب ایله آیریلش کبی کوروش دین عالمی ایله اونک غیری ده کیلمیدر؟ بو کرداب اوزرینه شبهه سز کوپرولر آتیلا بیلیر. فقط مقدس حوضه یه قلبه خلجان ده کیلسه بیله بر هیجان و آنجا ق هر تورلو احتیاطلرله کیریله بیلیر. اورالده سریان ایدن قوتلر لطفکار اولدینی قادارده مدهدشدرلر. و او قوته قارشی دیویولان حس حرمتدرکه اخلاق میوه لرینی ویرهن کوکاری تشکیل ایدره.

« قورقوچ و لطفکار قوت دیوروز، او قوته بو ایکی خاصه یی ده عینی زمانده طایبقی لازمدر. دور قایمه کوره دینی

اولقله باشلادی. جزا، عقد، هبه، هدیه دینی شکلرندن برر استحالدر...)

حالا بوکون انسانلرک دوشونجه و افعالی اوزهرینه دینک بر اقدینی اک درین انطباعرل شبهه سز اخلاق مفهومه داخل اولانلردر. (دور قایم) ک دیدیکی کبی دینک تهجیزاتی دینک اولان معشری مؤیده لر ناصیل تشکل و تأید ایتشدر، بیلنمزه اواصر و نواهی نك قطعیت و ماهیتی حقنده هیچ بر فکر ایدینک ممکن اولاماز. »

مؤلف بوراده مختلف دینلرک کندی آرلرنده ناصیل چارپیشدق لرینه و اخلاقی انحصارینی نه صورته پایلاشه مادلرینه دائر بر خلاصه یابدقن صوکر اشیقاغوده اجتماعه دعوت اولونان دینی پارلاندن و بو پارلاند بودی. اسلام، پروتستان، قاتولیک مختلف دینلرایچین وجدان عمومینک یوکسکله سی بر عمده مشترکه اولق اوزره قبول اولوندیغی بیلدیور. داها صوکر پارلاند داخل اولمایان و توتهم اساسنه مستند اولان ابتدائی دینلر حقنده دور قایمه عطفاً بعضی معلومات ویرره ک ادیان حاضره نك بر چوق اساسلرینی بو ابتدائی دینلرده آرامق لازم کله جکی سوبله یور. بوبله سوبله مکله یعنی ادیان حاضره ایله اوسترالیالیرک ابتدائی دینلری آراسنده بر مشابعت آرامقله دور قایمک حال حاضر دینلرینی استخفاف نیتنده اولمادیغی ذکر ایدره ک :

« بو طرز تلقی، دیور چوق کره مدافعه یه و هجومه زمین اولدی. حالاده هر کس طرفندن ترک ایدیلش عد اولونه ماز فقط دور قایم کندی حسابنه بوایونه کلز. وولته رک فکری قادر اونک فکرندن اوزاق هیچ برشی اولاماز. کندیسندن اول کلن اُتوغرافیا جیلرله فیلولوغرله ده باشلیجه عتایی شونندرکه اونلر ایستهر طبعیوندن، ایستهر روحیوندن اولسونلر حالا ۱۸ نجی عصر قوفارلر. (تیلور) روحنده کی ایمان حسنک رؤیا تعبیری احتیاجندن دوغدیغنه ذاهب اولویور. (ماقس موللر) انسانلرک لسان دینلن قیمتلی و تهلکلی آلتی ایلک استعماله باشلادق لری زمان مستعد اولدق لری استحالانک انواعندن بری اولق اوزره معبودله ایمان ایتدک لرینی سوبله یور. فقط بو ایکی ایضاحک هر ایکیسیده دور قایمک دیدیکی کبی، دینلری قیمتندن دوشوره جک بر ماهیتده در. هر ایکیسیده دینده خرافه لر، خیالار و هزیان آلود بر تفسیر محصولی کورویور. حال بوکه وهم و خیال ناصل اولورده بوبله عصرلرجه طوتونور. تاریخده بودرجه مهم رول اوینار. بالعکس مسئله اجتماعی بر کوزله تحلیل ایدیلره ک دینلرک ترجمان اولدینی یوکسه ک حقیقت دریش اولونور و بونلرک ناصل بر احتیاج روحی و اجتماعیه تقابل ایتدیکی اکلاشیرسه او زمان اونلرک کرک دوا می و کرک عمل و اعتقاده عائد اقسامنک بویوک رولی آ کلاشلش اولور.

مؤلف ابتدائی دینلرک وولته ری جله دن چیقاران انسان قوربانلری کبی وحشتلرینه باقوبده اونلرک اخلاق جهتی حقنده ده بوبله بر حکم ویرمکدن صاقینقی لازم کله چکنه اشارت ایتدکدن صوکر بالعکس اختیارلره حرمت و اطاعت، دوستلره

مفهومی اولدینی کیی کندیسی سه و دیره بیان و سه و دیرمک ایسته ین برده (کمال) مفهومی واردر . مضاعف بر دلیل که هر حاله (اخلاق) ک (دین) دن لمعان ایتدیکنی کوستر « مؤلف اجتماعی بر کوزله مسئله نك تحلیلده بر قاچ صحیفه دوام ایتدکن صوکر ا سوزلرینه شوچه ایل نهایت و بریور: «عصری ملتکه واسع مغلق عینی زمانده متمرکز و غیر متجانسدر، بو ملتارده دینی تلقیلر کیتدکجه داها زیاده خصوصیت کسب ایتک ملتی کوستریور. دین خصوصده تام بر سربستی جاری اولدینی ایچین ملتارک اخلاق بکچیلکنی یالکز اوکا تودیعی ایتک آرتق جائز اوله ماز. عصری ملتار کندیلرندن ایسته ین شیئی کندیلرکندن دوشونورلر .

ایچدن کلن بوسسک حکمی اولمازی دیورسکیز؟ مؤمن ویا منکر بیکلرجه انسانک وطنک محرابی اوکنده عینی حاسمله جان ویردکاری خبیع بر صورتده تجربه ایدیلدکن صوکر ا کیم ادعا ایدیلیرکه ملتارک بلاواسطه روحندن دوغان سسس دیولماز و حکمسزدر . بوده جهان حربنک بر درسیدرکه صالح زماننده اونوتایه کلز .

دارالشقه :

علی بامی

اعتقادلر وجدانلرک بری برله تلاحقندن حصوله کان بر قدرتی تشیل ایلر . بو قدرت شبهه سز زجری اولقله برابر عینی زمانده یاردیمچی درده . اوهم شامل هم ظهیردر . معشری برهیجان داغاسیله فرد کندی بنلکنک فوقه صعود ایتدیکنی حس اتمه یوری؟ اونک ایچین بزموسیو (راینق) له برابر دیه میه . جکزکه دین ، بشری قوت واستعدادلرک سربسته انکشافنه حائل بر طاقم واهی اندیشه لرک هیئت مجموعه سیدر . اندیشه ، حائل ایشته بوده ، مستزیا نه دیه لم ، فقط هر حاله منی برافاده در . عینی مقصدله برلشمه لرک ثمره سی اولان فضلّه حیاتی خاظردن چیقارمالیم . او حیات و بریحی نفسک نردن کلدیکنی یلمکسزین اوزرلرندن کچدیکنی حس ایدن روحلر اوندی شکران و امیدله دولو برسه یچ بولورلر و بواولرله جان ویرر . اک ابتدائی بردرجه ده بیله اولسه ، دین یالکز فردن وظیفه سنی ایفا ایدن برسیمته مدن عبارت ده کیلدر ؟ اوندی ، عیناً (Taine) تن کیی سو . ییلم ، بر چیفتده قاناد واردر .

«عبادت ، داها دوغروسی تعبد عشق الهی ایلله قورقونک بر آرایه کله سیله وجود بولور . وشبهه سز بونک ایچین اخلاقلارک (خیر) ی ایکی قائل بر نور ایلله هاله داردر : او ، هم متحکم هم جاذبدر . چونکه قارشیمنده اکیلک لازم کان بر (وظیفه)

ادبی تدقیقلر :

کدمده آهنگ

بلاغتله توغل ایدیلیرکن معایندن اسناد ، وصل ، فصل مباحثه ... ، بیاندن ده مجازک استعاره قسمنه متعلق قاعده لری مستثنی بر اهتمام ایلله تدقیق ایتک لازم کلیر صانیرم .

سرنامه نك دالاندن ده کلاسیله جنی کیی شو مقاله لره یالکز آهنگ کلامی تدقیقه و مطالعاتی قیمتدار اثرلردن آلاجنم مثاللرله توثیقه چالیشه جغم . بوراده «کلام» ک دائرة مدلولی یالکز سبی ویا ثبوتی متضمن بر نسبت تامه ایلله مخاطبه تام بر فائده تأمین ایدن سوزلری دکل ، اوزون قیصه شعرلرله هر وادیده مقاله لری ، خطابه لری ده محتویدر . شو بسیط بحدده یا کلشام کورولمه سنی پک طبیعی عد ایدیورم . اونلری تصحیح ایدن بولونورسه لطفکارلغنه تشکر ایدرم .

مقدمه . شفاهی افاده مرآمده ، نثرده ، نظمده آهنگ ... هجاء وزنیه عروض وزنک مقایسه سی ... نظمده وزنک ، جمله لرک ، کله لرک ، نثرده ده یالکز جمله لره کله لرک آهنگجه موضوعه توافقی ... هجاء وزنک باشلیجه قصورلری ... اماله لرک اهمیتی ... نثرده سجع لرک ، نظمده ده قافیه لرک آهنگه خدمتی ... نثره تحویل ایدلیکی زمان آهنگسزلکله قیمتدن دوشه جک کوزل شعرلر .

مقدمه

منظوم ، مشورهر سوزده باشلیجه ایکی مزیت آرانیر : بونلرک بری صحت مؤدانک منطقده ، بلاغته معین شرائط دائره سنده تحققی ، دیکری ده بلاغت کتابلرینک بر قاچنده قیصه جه موضوع بحث اتخاذا ایدیلن آهنگک کالیه موجودیتیدر .